

§ 242 blev ophævet med virkning fra den 1. oktober 1939 i forbindelse med lov nr. 163 af 18. maj 1937 om foranstaltninger i anledning af svangerskab m.m.

Det antages herefter, at beskyttelsen i den nugældende straffelovs kap. 25 om forbrydelser mod liv og legeme først indtræder med fødslen [26], og at beskyttelsen mellem ægcellens befrugtning [27] og fødslen findes i loven om svangerskabsafbrydelse. Ved fødsel forstås tidspunktet for fødselsaktens begyndelse. Mulige misdannelser eller manglende leveevne er uden betydning, ligesom det ikke kræves, at lungeånderøttet er indtrådt [28].

I tilslutning til motiverne til straffelovsbetænkningen fra 1917 antages legemsangreb mod en svanger kvinde med den følge, at for tidlig fødsel indtræder, at kunne henføres under straffelovens § 246 om skadestilføjelse, medens det anses for usikkert, om uagtsom skadestilføjelse efter straffelovens § 249 omfatter det tilfælde, hvor et barn fødes som handicappet, fordi fosterets normale udvikling er blevet påvirket af voldelige, medicamentelle eller andre indgreb [29].

Af straffelovsbestemmelser, der yder fosteret en indirekte beskyttelse, skal endelig nævnes § 244, stk. 2, hvorefter angreb mod en frugtsommelig kvinde anses for en kvalificerende omstændighed, samt § 255. Efter sidstnævnte bestemmelse straffes nærtstående personer, der undlader at yde en kvinde den til hendes nedkomst fornødne hjælp. § 255 ses dog ikke anvendt i praksis.

B. Ved lov nr. 163 af 18. maj 1937 om Foranstaltninger i Anledning af Svangerskab m.m. – abortloven – blev adgangen til at få afbrudt et svangerskab udvidet til andre og mindre alvorlige indikationer, end hvad der fulgte af den strafferetlige nødret (hensynet til moderens overlevelse). Med denne lov ændredes opfattelsen af det menneskelige fosters status radikalt ved for første gang siden kriminaliseringen i Danske Lov at acceptere andre end nødretligt begrundede indgreb i fosterets ret til liv [30].

1937-loven gav adgang til svangerskabsafbrydelse i tilfælde af alvorlig fare for kvindens helbred (medicinsk-social indikation), besvangring som følge af de i straffelovens § 210 og §§ 216–223 nævnte forbrydelser (etisk indikation) samt risiko for alvorlige arvelige sygdomme (eugenisk indikation). Ved de to

sidstnævnte indikationer blev der fastsat en tidsgrænse på 12 uger fra befrugtningen. Lovforslaget og loven fulgte således ikke fuldt ud Justitsministeriets betænkning »Angaaende Lovligheden af Svangerskabsafbrydelse« fra 1936, der tillige havde stillet forslag om at åbne adgang for abort ved rent social indikation, dvs. i de tilfælde, hvor en gennemførelse af svangerskabet ville medføre farer for betydelige og langvarige forringelser af kvindens personlige, familie- eller samfundsmæssige stilling og denne fare ikke fandtes at kunne afværges på anden måde.

Det nævnte udvalg anerkendte eksistensen af rettigheder for fosteret helt tilbage til befrugtningstidspunktet. Det ses f.eks. af udtalelser om, at det, der betinger »Fosterlivets Beskyttelse«, er »selve Livsmuligheden eller Livseksistensen hos Fosteret, dets uforgribelige »Ret til at blive Medlem af Samfundet«, som det undertiden udtrykkes« (1936-betænkningen, s. 29). Især københavnske nævninge var på dette tidspunkt ikke tilbøjelige til at anerkende eksistensen af et fosterliv, der ikke var mindst tre måneder gammelt (1936-betænkningen, s. 37, og ministerens forelæggelsestale i RT(F) 1936/37, sp. 873). Denne sidste opfattelse afvises af udvalget som både juridisk og biologisk ukorrekt.

Det siges i 1936-betænkningen (s. 42) tillige, at det rent biologisk kan omtvistes, om det egentlig stemmer med naturens orden at gøre fosterlivet til det subsidiære i forhold til moderens liv og helbred eller forholdet er således, at moderen efter æggets befrugtning og under dets videre udvikling kun fungerer som et »beskyttende Hylster om Fosteret indtil dets Modning« [31].

Imidlertid undlader udvalget nærmere at uddybe, hvilken betydning disse opfattelser af fosterlivets beskyttelse bør få for fosteret (og moderen), hvis spørgsmålet om svangerskabsafbrydelse aktualiseres. Der opstilles således f.eks. ikke noget katalog over rettigheder, hvilket man måske naturligt havde kunnet forvente, når talen var om »spirende Liv« og potentielle »Medlemmer af Samfundet«, hvis »Livsmulighed« og »Livseksistens« påberåbes. I tilknytning hertil findes heller ikke nogen redegørelse for, hvilke konsekvenser sådanne rettigheder måtte have for en så vidtgående beslutning, som det på baggrund af den daværende retstilstand var overhovedet at anerkende muligheden af en